

2. Зоріна Н. Є. Авторитетний файл предметних заголовків як засіб організації тематичного пошуку в електронному каталозі / Наталія Зоріна // Вісн. Кн. палати. – 2015. – № 9. – С. 29–34.

3. Кушнарєнко Н. М. Наукова обробка документів : підручник / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. – 4-те вид., перероб. і доп. – Київ : Знання, 2006. – 334 с.

4. Предметизація документів з питань освіти, педагогіки, психології : практ. посіб. / уклад.: І. Г. Лобановська, Н. Є. Зоріна ; наук. ред. І. Г. Лобановська // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського : зб. наук. пр. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2014. – Вип. 4 : Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, проблеми, перспективи створення та забезпечення доступу. – С. 401–538.

5. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII // Законодавство України / Верхов. Рада України. – Текст. дані. – Київ, 2018. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> – Назва з екрана. – Дата доступу 02.05.2018.

*С. Г. Коваленко,
науковий співробітник
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського*

Авторитетний файл «Колективні автори» як засіб ідентифікації та репрезентації наукової установи

База даних авторитетного файлу «Колективні автори» (АФ «КА») електронного каталогу (ЕК) ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського створена у 2006 році на базі програмного забезпечення САБ «ІРБІС» на основі карткової картотеки назв колективних авторів. Джерелами створення АФ «КА» стали також офіційні видання Національної академії наук, Національної академії педагогічних наук та інших галузевих академій наук України, інформація з довідкових видань (енциклопедій, довідників), офіційна інформація з сайтів установ та організацій, їхніх видань тощо.

Формування й ведення АФ «КА» гарантує уніфікацію назв колективів і організацій разом із варіантними формами назв, повноту відомостей про назви, а також створення єдиної системи посилань із відповідними поясненнями. Застосування офіційної назви установи є кращим засобом ідентифікації,

репрезентації й точнішого аналізу наукової діяльності як авторів (характеризує їхню публікаційну активність), так і установи, яку вони представляють. Для адекватної самопрезентації наукової установи у спеціалізованих системах і базах даних слід застосовувати її офіційну назву для створення індивідуальних профілів науковців, а також у супровідній інформації до публікацій результатів досліджень, які наводяться у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах конференцій, репозитаріях тощо. Правильне визначення належності до установи дає змогу краще ідентифікувати автора, сприяє виконанню точніших наукометричних розрахунків результатів наукової діяльності, а також може слугувати для демонстрації академічних досягнень у швидкий та ефективний спосіб. Це сприяє також коректному відображенню інформації в наукометричних базах даних, що впливає на пошук і визначення цитованості публікацій.

Для уніфікування створення АФ «КА» на базі САБ «ІРБІС» науковцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського розроблено інструкцію з правил заповнення полів та підполів «Формування Авторитетного файлу «Коллективный автор» електронного каталогу Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського».

Зміст авторитетних записів АФ «КА» визначений переліком формату авторитетних даних у САБ «ІРБІС» та досвідом створення АФ «КА» іншими бібліотеками, зокрема:

Поле 210 – Основна (уніфікована) назва колективу

Поле 410 – Посилання типу «див.» (інші назви колективу)

Поле 510 – Посилання типу «див. також» (зв'язані основні назви колективу)

Поле 710 – Зв'язані основні назви колективу/організації іншою мовою.

Поле 900 – Вид колективу/заходу

Поле 300 – Інформаційна примітка

Поле 801 – Джерело створення авторитетного запису

Поле 810 – Джерело, в якому виявлена інформація про заголовок.

Інші поля було визначено як факультативні.

АФ «КА» створено на назви постійних колективів/організацій за умови наявності їхніх документів у фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Записи створено мовою каталогізації – українською. Якщо назви колективів у різні часи наводили двома і більше мовами, зокрема українською, для полегшення пошуку та формування авторських комплексів заголовків АФ «КА» створено українською мовою. Назви іншими мовами записано в поле 710: Зв'язані основні назви колективу/організації іншими мовами. Зміни

назв установ відображено в полі 510: Посилання типу «див. також». Інші (ненормовані) назви колективу/організації – в полі 410: Посилання типу «див.».

Що стосується форми власності установи, для зручного і швидкого пошуку ухвалено рішення на перше місце ставити назву колективу, а потім зазначати його приналежність.

Якщо назву колективу подано російською мовою, то його найменування, окрім запису українською мовою в полі 210 «Основне (уніфіковане) найменування колективу», наводили також російською мовою в поле 510 Посилання типу «див. також». У відповідних підполях зазначали найменування колективу/заходу російською мовою (повністю, без скорочень). У пошуковому словнику назва колективу з'являється як українською, так і російською мовами.

Якщо нова установа створена шляхом злиття двох інших установ, то в інформаційному записі пов'язуються всі три найменування.

На 01.05.2018 р. обсяг БД АФ «КА» становить понад 800 записів. Усі відомості про її стан відображено в «Паспорті БД АФ «КА», в якому зазначено дату створення АФ «КА» та на базі якого програмного забезпечення, назви яких установ присутні БД АФ «КА», відомості про редагування бази, а також електронна адреса ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Для підвищення ефективності міжбібліотечної співпраці фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у 2016 р. провели дослідження питання формування галузевих АФ, зокрема АФ «КА» і їх використання в процесі опрацювання документів. Дослідження проведено методом анкетування, опитано 35 бібліотек вищих навчальних закладів України. Відповіді надіслали 32 бібліотеки, з них 30 створюють ЕК, використовуючи різне програмне забезпечення (САБ «ІРБІС», УФД-Бібліотека та ін.).

За результатами дослідження встановлено, що 17 із 32 бібліотек знайомі з технологією створення АФ. Більшість респондентів вважають, що використання АФ дасть змогу уніфікувати введення інформації, поліпшити та прискорити опрацювання документів, підвищити рівень інформаційного забезпечення користувачів та оптимізувати пошук документів в ЕК. Проте лише 3 бібліотеки формують АФ «КА». Це цілком зрозуміло, оскільки робота зі створення АФ та їх підтримання в актуальному стані потребує фахових знань, часу, людських ресурсів, матеріальних витрат, яких бібліотекам часто бракує. За результатами опитування 19 бібліотек хотіли б використовувати АФ «КА», 15 з яких бажали б отримувати їх від ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Можливість надання авторитетних записів бібліотекам, які працюють не в САБ «ІРБІС», на сьогодні є проблемною, тому що не виріше-

но питання конвертування бібліографічних записів. Для розвитку взаємодії бібліотек упровадження уніфікування в процес електронної каталогізації є обов'язковим, тож корпоративне використання АФ має зробити цей процес досконалим та результативним.

Список використаних джерел:

1. Антоненко І. П. Авторитетний контроль в інформаційному електронному ресурсі НБУВ: стан та проблеми впровадження / Ірина Антоненко // Наук. пр. НБУВ. – 2012. – Вип. 34. – С. 17–28.

2. Коваленко С. Г. Авторитетні файли як засіб уніфікації в умовах формування єдиного інформаційного простору / Наталія Зоріна, Світлана Коваленко // Вісн. Кн. палати. – 2017. – № 9. – С. 10–16 .

3. Коваленко С. Г. Створення авторитетного файлу «Коллективний автор» на базі АБІС "ІРБІС" для електронного каталогу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського / Коваленко С. Г., Гаврилюк Р. П. // Інформ. технології і засоби навчання. – 2009. – вип. 2 (10). – Режим доступу <http://lib.iitta.gov.Ua/7953/1/591-2019-1-PB.pdf>. – Назва з екрана. – Дата доступу 26.01.2017.

4. Назаровець М. Використання офіційної назви установи для репрезентації університету в системі Google Академія / Марина Назаровець // Вісн. Кн. палати. – 2017. – №5. – С. 33–36.

О. Г. Помчалова,

молодший науковий співробітник

Державної науково-педагогічної бібліотеки України

імені В. О. Сухомлинського

Формування авторитетного файлу імен осіб як складника електронного каталогу наукової бібліотеки

Останнім часом в інформаційній практиці спостерігається підвищення уваги до наукометричних і бібліометричних досліджень. Значною мірою це пов'язано з тим, що накопичені обсяги бібліографічної інформації потребують якісно нових форм аналітико-синтетичного опрацювання документів. Крім того, посилюються тенденції до більш відкритого та публічного доступу до результатів аналізу цієї інформації, тобто до наукометричних баз даних.

Особливого значення набуває формування й використання авторитетних (нормативних) файлів імен осіб для виявлення специфічних аспектів інформаційного наповнення під час їх створення й проведення на їхній основі